

Jul på Hospice

Elsbeth Pedersen forbereder juleænderne

En ganske særlig ro og varme griber én, når man træder ind i bygningen, - og ved juletid bliver denne stemning mere intens. Alle i huset gør deres bedste for at give vore patienter og deres pårørende en god og positiv oplevelse midt i det svære.

Julen starter i december med julepynt overalt i huset. Det er både personale og frivillige, der sørger for den del.

Aktivitet, nærhed eller ro

Det hyggelige køkken på patientgangen har både spisebord, sofa og hvilestol, og her foregår mange hverdagsaktiviteter året rundt. På bordet står levende lys og blomster samt en skål med frisk frugt. Det er også her, de mobile patienter kan indtage deres måltider.

I juletiden ligger der glanspapir og strimler til stjernefletteri, så alle, der har lyst og kræfter til at deltage, kan jule lidt.

Personalet og vi frivillige vil gøre alt for, at vore patienter kan leve til de dør, og vi vil hjælpe dem til at være så aktive, som de har overskud og energi

til. Vi vil også være der, når der er brug for nærhed, samt lade patienten være, når der er ønske om ro og alenehed.

Børn og måske en hund juleaften

Om eftermiddagen lillejuleaften afholdes der julegudstjeneste i Stillerummet på 2. sal. Det er altid meget højtideligt. Selve juleaften dækkes smukt op i spisestuen, og køkkenpersonalet sørger for, at juleanden og risalamanden er lige, som det skal være.

De af vores patienter, der kan komme hjem juleaften, bliver hentet, og de tilbageværende inviterer deres pårørende, hvoraf der næsten altid er børn og måske en lille hund, hvilket er med til at gøre aftenen mere hjemlig.

Også de sengeliggende patienter er med ved julebordet. Og aftenen

foregår helt på de pårørendes og patienternes præmisser.

De kendte julesange bliver sunget, børnene danser om juletræet, og der bliver delt gaver ud. Under træet ligger en lille gave til hver patient samt til det personale og de frivillige, som er på vagt. Gaverne er indkøbt for støttemidler.

Alle hygger sig virkelig. Alle er indstillet på at få en god aften, for vi ved jo, at vi er med til at fejre den sidste jul for nogle. Det bliver meget personligt – tæt på hinanden – som ét stort fællesskab, hvor man deler glæden over at kunne have denne her jul. Det, at være med til et medmenneskes sidste jul, er en helt særlig oplevelse, hvor alle vil gøre det bedste for, at det bliver en god jul.

Lone Will

Marianne Rosenbæk lægger julegaver fra hospice under træet.

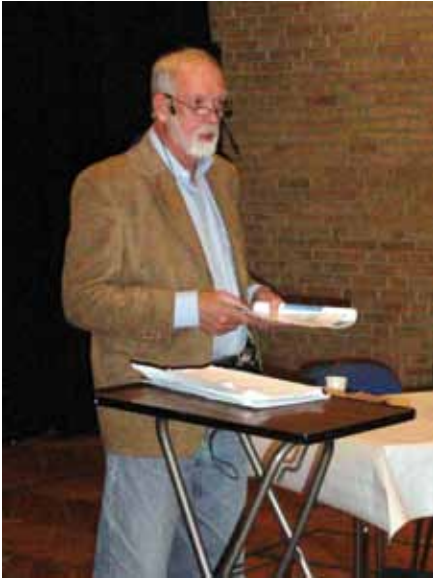

Før
jeg kom hened
vidste jeg ingen ting
om jer;
men nu er jeg blevet
en del af dette sted,
så nu ved jeg mere,
forstår tingene bedre
og er taknemmelig for
at have set og mærket
på egen krop og sjæl,
at det I står for er
omsorg
lindring
medfølelse
dannelse
og respekt for andre.
Hvis nogen nu spør
hvor jeg har været
og hvem der passede mig
da vil jeg svare:
"Jeg har været et fantastisk sted,
jeg er blevet båret på hænder
af den mest fantastiske stab af
piger
så søde
så glade
så betænksomme
så man glemmer tid og sted,
mens man er her"
Dog ved vi alle,
I ved det, og vi ved,
at intet varer altid,
for salmedigteren Thomas Kingo
har jo ret, når han synger:
"Alle ting må,
enden opnå,"
Her i jeres hus forstår I at hjælpe
og med nænsomhed lærer I
os
at der er mange usynlige og udefinerlige
skatte,
der gør livet værdifuldt
lige til det sidste
TAK

fra Lis og Gunnar Nielsen, Varde den 3. april 2007

Tak til Lis Nielsen, fordi vi må bringe dette vers i vores Nyhedsbrev. Verset, der taler for sig selv, med den flotte skrifttype er flot indrammet og hænger i receptionen på Hospice

Erfaringer med palliation

Bo Bøggild – En læge på forkant med udviklingen

En ung lægestuderende sad fast vagt ved en patient på Finseninstitutet. Patienten var svært forpint af smerter og havde kun få dage tilbage af sit liv. Der blev givet morfin, men kun hver sjette time, og det var slet ikke nok, men sådan var reglerne - dengang. Den oplevelse blev skelsættende for den unge stud. med. Bo Bøggild.

Det var en oplagt og inspirerende Bo Bøggild, vi mødte på efterårsmødet den 30. oktober. Netop ophørt efter 43 års lægegerning i en alder af 72 år, delte han ud af sit livs erfaringer som anæstesilæge med fokus på smertebehandling og ikke mindst årene på vores hospice. Det blev til en fin mosaik af hans egen historie og fagets historie.

Vi fik slået fast, at palliation – også kaldet lindrende behandling - er mere end smertebehandling til svært syge mennesker, der ikke længere kan helbredes.

Tilbuddet indeholder en bred vifte af mulig hjælp fra fysioterapeut, sygeplejerske, socialrådgiver, læge, psykolog og præst.

Akupunktur

Bo Bøggild lagde ud med sine oplevelser med og overvejelser om smertebehandling. Ved en ansættelse i de tidlige lægeår i Sverige skulle den lokale krokone have sin faste astmamedicin som indsprøjtning. Virkningen var ikke imponerende. Den brave kone ville gerne ha' en større dosis, og det fik hun i form af saltvand – og det virkede. Hvorfor nu det? Jo, Bo Bøggild havde uafvidende ramt et akupunkturpunkt, og på det tidspunkt var akupunktur ganske ukendt i Norden, men i Kina en behandlingsform, der var kendt i tusinde år og stadig benyttet. Så Bøggild tog - ikke til Kina - men til Tyskland og lærte akupunktur. En behandling, som han var med til at indføre i Danmark og som i dag udøves på både hospitaler, i almen praksis og ikke mindst på hospicer. Akupunktur er ikke et universalmiddel, men et fint supplement ved behandling af f.eks. smerte, kvalme og hikke.

Bøggilds første ansættelse som overlæge

var på Ribe Sygehus som anæstesilæge (narkoselæge). Når de kirurgiske patienter var bragt i bedøvelse var der fred og ro og en pause på to timer kl.10-12, hvor han kunne hellige sig smertebehandling til glæde for de mange henviste patienter. På den tid var det overvejende anæstesilæger, der udførte smertebehandling. Det var også i de år, at Bøggild udviklede og forfinede sin smertebehandling med medicin og akupunktur og afholdt utallige kurser for en kreds af interesserede læger.

En kræftpatient gjorde et særligt indtryk på ham. Under Bøggilds undersøgelse begyndte patienten at græde, ikke fordi det gjorde mere ondt end sædvanligt, men i bevægelse over, at han undersøgte smertestedet med sine hænder. Det kalder man også "at tage hånd om patienten".

Skiftende tider

I 1990 blev Ribe Sygehus nedlagt og sygehusforvaltningen ville flytte Bøggild

til Grindsted Sygehus. Et forslag, han takkede nej til, da han var vel veletableret i Ribe og samtidigt modtog opfordringer til at søge til større og mere kendte afdelinger rundt om i landet. Det endte dog lykkeligt med ansættelse på Centralsygehuset i Esbjerg, hvor smertebehandlingen kunne fortsætte som hidtil mellem kl. 10-12. Så kom der nogle "onde år", hvor en ny cheflæge forbød Bøggild at udøve smertebehandling. Smertebehandlingerne fortsatte dog i hemmelighed efter kl. 16. Med sygehuspolitikeren Karen Baungaards medvirken lykkedes det at få oprettet en officiel smerteklinik sammen med sygeplejerske Marianne Rosenbæk i 2002. Få år senere blev funktionen udvidet ved oprettelsen af Palliativ Team med arbejdsområde i hele Ribe Amt. Teamet bestod foruden af Marianne Rosenbæk af en psykolog, socialrådgiver og fysioterapeut. For Støtteforeningen for Hospice Sydvestjylland var et palliativt team en forudsætning for oprettelse af det kommende hospice i 2006.

De senere år er der kommet palliative senge rundt om på sygehusenes afdelinger, hvor der ydes lindrende behandling på basisniveau, hvorimod specialniveaulet finder sted på hospice. Adgangen til en hospiceplads er stadig, at patientens symptomer er meget komplekse og kræver specialistbehandling. Det palliative team og hospice forsøger i samarbejde at udvælge de patienter, der har brug for et sådant specialtilbud. Det er en hård prioritering og balancen er hårfin. Selv med 20 hospicer i landet er det overvejende kræftpatienter, der lever deres sidste tid på hospice. F.eks. kunne patienter med sclerose, blodsygdomme og hjertesygdomme også nyde godt af hospicets specialtilbud.

Bøggild afrundede sit foredrag med at omtale de 25 % af patienterne på hospice, som i dag udskrives til eget hjem, fordi indlæggelsen har bedret deres tilstand. For en del af patienterne er det forbundet med

stor ængstelse, nu hvor de følte sig i trygge hænder. Bøggild opfordrede hospicelederen, Ulla Krogh Jessen, og Støtteforeningen til at arbejde med oprettelse af nogle palliative plejeboliger i nabovillaen, så patienterne ikke længere behøvede at optage en hospiceplads. Patienterne skulle plejes af kommunens hjemmepleje – ligesom ved udskrivelse til hjemmet - og tilses af det palliative team. Når sygdommen på et tidspunkt indhentede patienten, kunne man så flytte tilbage til Hospice og få lov at dø der.

Under den efterfølgende spørgerunde rettede et af medlemmerne

en varm tak til Bo Bøggild og mindede salen om, at i mange år var Bo Bøggild sammen med Støtteforeningen de stædige forkæmpere for et ordentligt tilbud til vore svært syge og døende. Det blev op ad bakke - fortalte medlemmet - også for Bo Bøggild, for han var i den grad på tværs af tidsånden inden for sygehusmurene, han var oppe mod tabuisering af døden, oppe mod politisk-administrativ obstruktion og lægekollegaer, der dengang ikke vidste på hvilket fornemt niveau palliation kunne udøves. Men - igen - Bøggild var sej og stædig og kunne uden tvivl virke lidt ubekvem, kantet og besværlig på direktionsgangen og

blandt visse kolleger! "Det skal du ha' tak for, Bøggild, for i den kontekst er det et adelsmærke".

Takken sluttede med: "Jeg havde for år tilbage - i en periode - den store oplevelse at være ansat på Bøggilds afdeling, og her mødte jeg en chef, der nød anerkendelse som en af fagets ypperste, og som stod fast på, at mennesket er værdifuldt til sidste hjerteslag. Og tro mig, den kombination er ikke gangbar i metermål. Man kunne kalde det ethos og faglig integritet".

Ref. Aja Høy-Nielsen

Anders Agger

Onsdag, den 23. april 2014 kl.

19.00 har vi fået journalist på DR2 Anders Agger, Ringkøbing til at holde foredrag til vores forårsmøde. Mere følger i næste Nyhedsbrev.

Ind under jul...

Hvert år ved juletid hører vi i kirken ordene fra Esajas 9, 1-6.

"Det folk, som vandrer i mørke, skal skue så stort et lys; lys stråler frem over dem, som bor i mulmets land. Du gør fryden mangfoldig, glæden stor, de glædes for dit åsyn, som man glædes i høst, ret som man jubler, når bytte deles. Thi dets tunge åg og stokken til dets ryg, det drivers kæp, har du brudt som på Midjans dag; ja, hver en støvle, der tramper i striden, og kappen, der søles i blod, skal brændes og ende som luerens rov.

Thi et barn er født os, en søn er os givet, på hans skulder skal herredømmer hvile; og hans navn skal være:

Underfuld Rådgiver, Vældig Gud, Evigheds Fader, Fredsfyrste."

Disse ord får hårene til at rejse sig – for de skaber lys i mørket, tro, hvor vi er tomme; planter håb i sindet, håb, der giver mod på fremtiden. Sådan var det før Jesu tid, og sådan er det også i vor egen tid; ikke mindst, når vi er bange eller har mistet én af de kære.

Vi har brug for lyset fra Betlehem og håbet om, at vi aldrig er alene.

Støtteforeningen ønsker alle en glædelig jul og godt nytår med tak for nærvær og omsorg.

Frede Dalum

Støtteforeningens nyhedsbrev

Nyhedsbrevet udgives af Støtteforeningen for Hospice Sydvestjylland, Kirkegade 70, 6700 Esbjerg.

Nyhedsbrevet udsendes 2-4 gange årligt.

Redaktion:

Frede Dalum

Michaela Lydiksen

Lone Normand Larsen

Marianne S. Pedersen